

voelens. — En kristalliseerend kwam dan uit dien chaos alleen weer dit feit tot haar bewustzijn: „Ze is daar, aan den overkant van de lange gang, en ze komt niet, om hier alles te veranderen! O, ze is er toch nog, in haar eigen huis, — en met haar, doen ze nu al of ze zonder haar zijn, spreken ze van haar”.

In gedachten zag ze in de opkamer waar grootmoeder ook ziek gelegen had, het fijne gezicht wasbleek in de kist op zwarte schragen liggen, ze zag de gevouwen handen voor zich, zooals ze rustig zouden liggen op het witte doodskleed. Gevouwen zooals zij ze een week geleden gezien had, toen grootmoeder met arme droge tong nog moeilijk gepreveld had: „Die wolken, lucht en winden, wijst spoor en loop en baan, zal ook wel wegen vinden, — waarlangs uw voet kan gaan!”

Het kind slikte iets weg. 't Was haar of ze grootmoeders stem hoorde. Zou ze 't nu heusch goed hebben, dacht ze.

„Of hij de doode nog even zien wilde,” vroeg iemand haar vader om den hoek der deur. Stil stond deze op en ging weg.

Haar gedachten volgden vader, en zij begreep hoe vreeselijk het voor hem moest zijn, dat trouw gezicht voor het laatst te zien, en ook, — dat hij dit oogenblik niet zou willen missen.

Al gauw kwam haar vader terug, bleek en ontroerd. „Nogal veranderd”, zei hij, „k zou maar niet meer gaan kijken, zoo hou je een betere herinnering”.

Hij zag er ineens ouder uit, vond 't meisje, en ze pakte zijn hand. „Hij is nu ook de oudste”, voelde ze opeens. „Wat moet het leeg en naar zijn, als er geen „oudere” meer boven je is, — als je niet meer „kind” bent van iemand, — net alsof je op de bovenste sport van een ladder staat, en toch goed alleen je evenwicht moet zien te houden, zonder duizelig te worden”.

Voorzichtig keek ze naar hem, zijn hand stijf houdend, om te troosten, — hij zag

verbeten en weggetrokken, zijn goede oogen keken star naar een punt, vochtig overglansd door tranen, zijn onderkaak strak vooruit gestoken, de kaaklijn hoekig. 't Kind begreep zoo goed zijn leed, — „denk eens dat haàr moeder” —, ze stond op, sloeg haar arm om zijn hoofd en kustte hem zelfvergeten moederlijk een paar maal.

„'t Was zoo'n lief moedertje, zoo trouw”, hoorde ze vaders stem, vreemdhoog en bevend, — ze zag dat hij zijn gezicht in de handen verborg. Zacht streelde ze zijn haar, troostende woordjes zeggend. Dan ging ze weer zitten en liet de halfgefluisterde praatgeluiden, kennisvernieuwingen tusschen neven en nichten, het raar-normale gerinkel van lepeltjes en kopjes en de beweging van 't koffieschenken voor de van ver gekomen menschen, over zich heengaan, van verdriet doordrenkt.

Daar trof een verwijderd geluid haar oor, schrill, wreed, gedachten verlamdend, — o de schroeven.

't Bloed schoot haar in de wangen, haar adem stokte. 't Was haar of ze het moest tegenhouden, nu grootmoeder voor zichzelf niet meer kon zorgen. En daar zat ze nu maar, en liet het vreeselijke gebeuren. God, die nauwe donkere kist, met een deksel boven haar, een toegeschroefd deksel!

Aan het langzaam stil worden van alle gerucht en gepraat in de halfdonkere kamer, merkte ze dat ieder door dit knersend, wreed, noodlottig geluid dezelfde beklemming ging ondervinden, — dat allen hoorden en begrepen.

Ze voelde een machteloosheid en ellende, zoo nameloos, zoo grauw, — als zij ze nog nooit ondervonden had, — bij 't gruwzaam geluid beet zij haar lippen wond. In de kamer hoorde men nog enkel een zucht of zacht gefluister.

Na een oogenblik hield de marteling op, en hoorde men niets meer.

Haar vader zat voorover gebogen, het gezicht in de handen.

Tusschen de windvlagen door, die door